

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ – ΣΩΤΗΡΙΤΣΑΣ

ΓΚΑΝΑΣ Α.¹, και Δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ Β.²

¹ Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ν. Λάρισας- υπεύθυνος περιβαλλοντικής αγωγής.

² Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ν. Λάρισας- σχολική σύμβουλος Φυσικών
e-mail: athanasiosganas@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μια περιοχή ανάμεσα σε δυο χωριά του Κισσάβου, Μελιβοία και Σωτηρίτσα, με πλούσια περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά έμελλε να γίνει πόλος έλξης μαθητικών περιβαλλοντικών ομάδων των σχολείων του νομού Λάρισας και όχι μόνο. Αφορμή αποτέλεσε το γεγονός ότι τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) της περιοχής μας δεν ήταν δυνατόν να απορροφήσουν – αν όχι όλες – έστω, έναν ικανοποιητικό αριθμό αιτήσεων των σχολείων του νομού μας να επισκεφθούν τα ΚΠΕ. Η δημιουργία του περιβαλλοντικού μονοπατιού Μελιβοίας – Σωτηρίτσα είναι αποτέλεσμα συντονισμένης δράσης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο Δήμος Μελιβοίας ανέλαβε να ανοίξει τον παλιό δρόμο και να διαμορφώσει χώρους, προσβάσιμους με εκπαιδευτικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Ο υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπ/σης ανέτρεξε σε διάφορες πηγές και διαμόρφωσε κατάλληλο ερωτηματολόγιο για βιωματική-επικοινωνιακή προσέγγιση της περιοχής από τους μαθητές. Στα τέσσερα χρόνια που λειτουργεί το μονοπάτι παρατηρήσαμε μια σταδιακή άνοδο επισκέψεων των σχολείων, οι εντυπώσεις είναι εξαιρετικές και η εκπαιδευτική ωφέλεια σημαντική.

GANAS A.¹, and Dr. PANAGIOTIDOU B.²

¹Direction of primary education of Larissa-Environmental education

²Direction of secondary education of Larissa-School adviser of Science

e-mail: athanasiosganas@yahoo.gr

ABSTRACT

A region between two villages of Mount Kissavos, Melivia and Sotiritsa, with rich environmental characteristics was meant to become the centre of attraction for pupil environmental groups not only from Larissa district schools but also from other schools. The whole project initiated when we estimated that it was impossible for the Environmental Education Centers (EEC) to absorb a satisfactory number of schools that applied for a visit.

The Melivia- Sotiritsa environmental path was opened as a result of the coordinated action of the Responsible for Environmental Education in primary schools and the local authorities. The municipality of Melivia undertook to re-open the old road, to place signs, benches, kiosks, wooden bridges and, recently, stairs to the waterfall. The Responsible for environmental education found sources and formed a questionnaire for an active and communicative approach of the path.

During these four years that the path is in use, a gradual increase of school visits has been observed, the impressions are excellent and the educational benefit is very important.

Λέξεις κλειδιά: βιωματική –επικοινωνιακή προσέγγιση, περιβαλλοντική εκπαίδευση, περιβαλλοντικό μονοπάτι, ερωτηματολόγια-σχέδια δράσης, Δήμος Μελιβοίας, ΚΠΕ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι σύγχρονες παιδαγωγικές απόψεις και θεωρίες οδηγούν στην αναγκαιότητα εισαγωγής επικοινωνιακών – βιωματικών μεθόδων στο σχολείο.

Ο Piaget αναφέρει ότι το παιδί δε μαθαίνει ανακαλύπτοντας την πραγματικότητα που το περιβάλλει, αλλά την οργανώνει προοδευτικά με βάση τα συμπεράσματα που πηγάζουν από τις πράξεις του (Πετρουλάκης Ν., 1981) και ο Bruner συμπληρωματικά υποστηρίζει ότι η πραγματικότητα δεν ανακαλύπτεται, αλλά κατασκευάζεται ενεργά από το υποκείμενο, μέσα από μια διαδικασία διαδοχικών σταδίων (Bruner J., 1977). Ο άνθρωπος μέσα από την αλληλεπίδραση με την ομάδα ενεργοποιεί τα βιώματά του και δίνει νόημα σε αυτά. Έτσι, με τη βιωματική – επικοινωνιακή μάθηση προάγεται η συμμετοχή, η δημιουργικότητα, η συλλογική ευθύνη της ομάδας και αναπτύσσεται η δυναμική της. Ακόμη, με την εμπλοκή μαθητών και εκπαιδευτικών, η παιδαγωγική σχέση ξαναβρίσκει τον αυθεντικό της χαρακτήρα και η γνώση καταχτιέται με την κινητοποίηση τόσο της νόησης όσο και της φαντασίας, των αισθήσεων και των συναισθημάτων.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση ως προπομπός του σύγχρονου τρόπου προσέγγισης της γνώσης, διαθέτει όλα εκείνα τα εκπαιδευτικά εργαλεία που βοηθούν το παιδί να μάθει βιωματικά (Καμαρινού Δ., 1999), να ευαισθητοποιηθεί, να προβληματιστεί και να ενεργοποιηθεί προς την κατεύθυνση αγάπης και σεβασμού προς το περιβάλλον.

Η συντονισμένη δράση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και τοπικής αυτοδιοίκησης (Παναγιωτίδου Β., 1999) μπορεί να συμβάλει α) στο άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία και στη βιωματική προσέγγιση του τοπικού περιβάλλοντος και β) στην Περιβαλλοντική και Τουριστική ανάδειξη της περιοχής.

2. ΜΕΘΟΔΟΣ

Συνεργαστήκαμε με την τοπική αυτοδιοίκηση του Δήμου Μελιβοίας, επισκεφτήκαμε το παλιό μονοπάτι Μελιβοίας – Σωτηρίτσας και καταγράψαμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Με τους μαθητές της Ε και ΣΤ' του Δημ. Σχολείου Μελιβοίας συνδιαμορφώσαμε ένα σχέδιο προσέγγισης και δράσης. Στη συνέχεια παρατηρήσαμε τις αντιδράσεις μαθητικών ομάδων άλλων σχολείων που επισκέφτηκαν το μονοπάτι και τις λάβαμε σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση του τελικού σχεδίου δράσης. Αυτό διανέμεται από τον υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στους μαθητές των σχολείων που επιθυμούν να επισκεφτούν το μονοπάτι, καθώς και εκπαιδευτικό υλικό με ασκήσεις επικοινωνίας. Στο σχέδιο υπογραμμίζεται η επικοινωνιακή και βιωματική προσέγγιση του χώρου.

Η όλη δραστηριότητα ακολουθεί τη διαδικασία της μεθόδου Project (Γεωργόπουλος Α. κ.ά 1993, Παναγιωτίδου Β. 2002). Ξεκινά μέσα από τη σχολική αίθουσα, γίνεται ευαισθητοποίηση των μαθητών δείχνοντας διαφάνειες της περιοχής και σχετικές πληροφορίες. Ακολουθεί η επίσκεψη, όπου τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες βιώνουν, συνεργάζονται, δρουν. Τα στοιχεία που προκύπτουν τελικά τα επεξεργάζονται στο παλιό σχολείο της Σωτηρίτσας (τέρμα μονοπατιού), ή στο σχολείο που φοιτούν οι μαθητές.

Τέλος, διεξήχθη έρευνα με στοιχεία από το αρχείο του υπευθύνου περιβαλλοντικής Α/θμιας Εκπ/σης ν. Λάρισας που αφορά στον αριθμό επισκέψεων των μαθητικών ομάδων των σχολείων στα ΚΠΕ και στο μονοπάτι.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από την παραπάνω έρευνα που έγινε στα αρχεία του Γραφείου της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δ/νσης Α/θμιας Εκπ/σης ν. Λάρισας (2002-2004) προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Αριθμός σχολείων που επιθυμούν επίσκεψη στα ΚΠΕ

A/A	ΣΧ. ΕΤΗ	ΑΙΤΗΣΕΙΣ	ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ	ΥΛΟΠ. ΠΡΟΓΡ.
1	2002-2003	26	6	22

2	2003-2004	23	7	16
3	2004-2005	18	8	18
	ΣΥΝΟΛΟ	67	21	56

- ✓ Αν παρατηρήσουμε τον ΠΙΝΑΚΑ1 θα διαπιστώσουμε ότι έχουμε σταδιακή μείωση αιτήσεων για τα ΚΠΕ και ελάχιστη αύξηση ικανοποίησης αιτήσεων. Από το συνολικό αριθμό περίπου 300 σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Λάρισας , μόνο σε ένα 2%-3% δίνεται η δυνατότητα να επισκεφθούν ένα Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπ/σης. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι στο νομό Λάρισας δε λειτουργεί ακόμα Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) και οι αιτήσεις των σχολείων αφορούσαν επισκέψεις Κέντρων εκτός νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Αριθμός σχολείων που επιθυμούν επίσκεψη στο μονοπάτι Μελιβοίας- Σωτηρίτσας

A/A	ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ	ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙ	ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ	ΥΛΟΠΟΙΟΥΣΑΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
1	2002-2003	9	9	9
2	2003-2004	14	14	10
3	2004-2005	17	17	13
	ΣΥΝΟΛΟ	40	40	32

- ✓ Στον ΠΙΝΑΚΑ2 φαίνεται σταδιακή αύξηση αιτήσεων για το μονοπάτι και καμιά απόρριψη .Τα σχολεία που έκαναν αίτηση υλοποιούσαν, ως επί το πλείστον, πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και μάλιστα σχετικό με το φυσικό περιβάλλον.

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Από παλιά η Μελιβοία επικοινωνούσε με τη Σωτηρίτσα με δρόμο – μονοπάτι – που οδηγούσε τους κατοίκους των δυο χωριών στην επικοινωνία μεταξύ τους και στα χωράφια τους. Τα ενδιαφέροντα στοιχεία της φύσης κατά μήκος του δρόμου (πλούσια βλάστηση, νερό, καταρράκτης κλπ.) μας έδωσαν την ιδέα της διαμόρφωσης του μονοπατιού που θα προσέκλυε επισκέπτες και ιδιαίτερα μαθητές και έτσι θα είχαν την ευκαιρία για βιωματική προσέγγιση του περιβάλλοντος. Η συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση οδήγησε στη διαμόρφωση προσβασιμότητας στο μονοπάτι και στο παλιό σχολείο της Σωτηρίτσας.

Τοποθετήθηκε σήμανση και κατασκευάστηκαν παγκάκια, κίосκι, ξύλινες γέφυρες και πρόσφατα σκαλοπάτια για πρόσβαση στον καταρράκτη.

4. ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ – ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων που επιθυμούν να επισκεφθούν το μονοπάτι Μελιβοίας – Σωτηρίτσας εφοδιάζονται με κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό το οποίο περιλαμβάνει:

- Πληροφοριακό υλικό με στοιχεία ιστορικά, λαογραφικά, ανάπτυξης της περιοχής από παλιά μέχρι σήμερα κ.ά.
 - Χάρτη της περιοχής
 - Διαφάνειες με φωτογραφίες της περιοχής
 - Ερωτηματολόγιο για τη βιωματική και επικοινωνιακή προσέγγιση του μονοπατιού.
- Παραθέτουμε δείγμα του υλικού αυτού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Παλαιότερα χρόνια

Μελιβοία: Αρχαία πόλη και όρμος της θεσσαλικής Μαγνησίας, όπου εξεβράσθησαν πολλά ναυάγια του στόλου του Ξέρξη, αναφέρει ο Ηρόδοτος και την ονομασία της την οφείλει στα μαύρα βόδια που έτρεφαν οι κάτοικοι της περιοχής.

Κατά τον Τρωικό πόλεμο η Μελίβοια μετείχε με αρχηγό τον έξοχο τοξότη Φιλοκτήτη.

Αργότερα περιήλθε στα χέρια των Μακεδόνων και καταστράφηκε ολοσχερώς από τον Οκτάβιο.

Σήμερα βρίσκουμε αρχαία δομικά υλικά εντοιχισμένα στους πολλούς βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς ναούς και σε μοναστήρια της περιοχής.

Στο αρχαιολογικό μουσείο Βόλου δεσπόζει, η κεφαλή του νέου της Μελίβοιας, ένα αριστούργημα των κλασικών χρόνων από λευκό μάρμαρο, αγνώστου δημιουργού.

Νεώτερα χρόνια

Το 18^ο και 19^ο αιώνα η Μελίβοια γνώρισε οικονομική άνθιση, όπως τα Αμπελάκια και η γειτονική Αγιά.

Η σημερινή Μελιβοία

Έχει υψόμετρο 420μ. και 2000 κατοίκους. Οι κάτοικοί της ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και καλλιεργούν καστανιές, καρυδιές, μηλιές, κερασιές και άφθονες ελιές.

Τα τελευταία χρόνια ο τουρισμός σημειώνει μεγάλη πρόοδο.

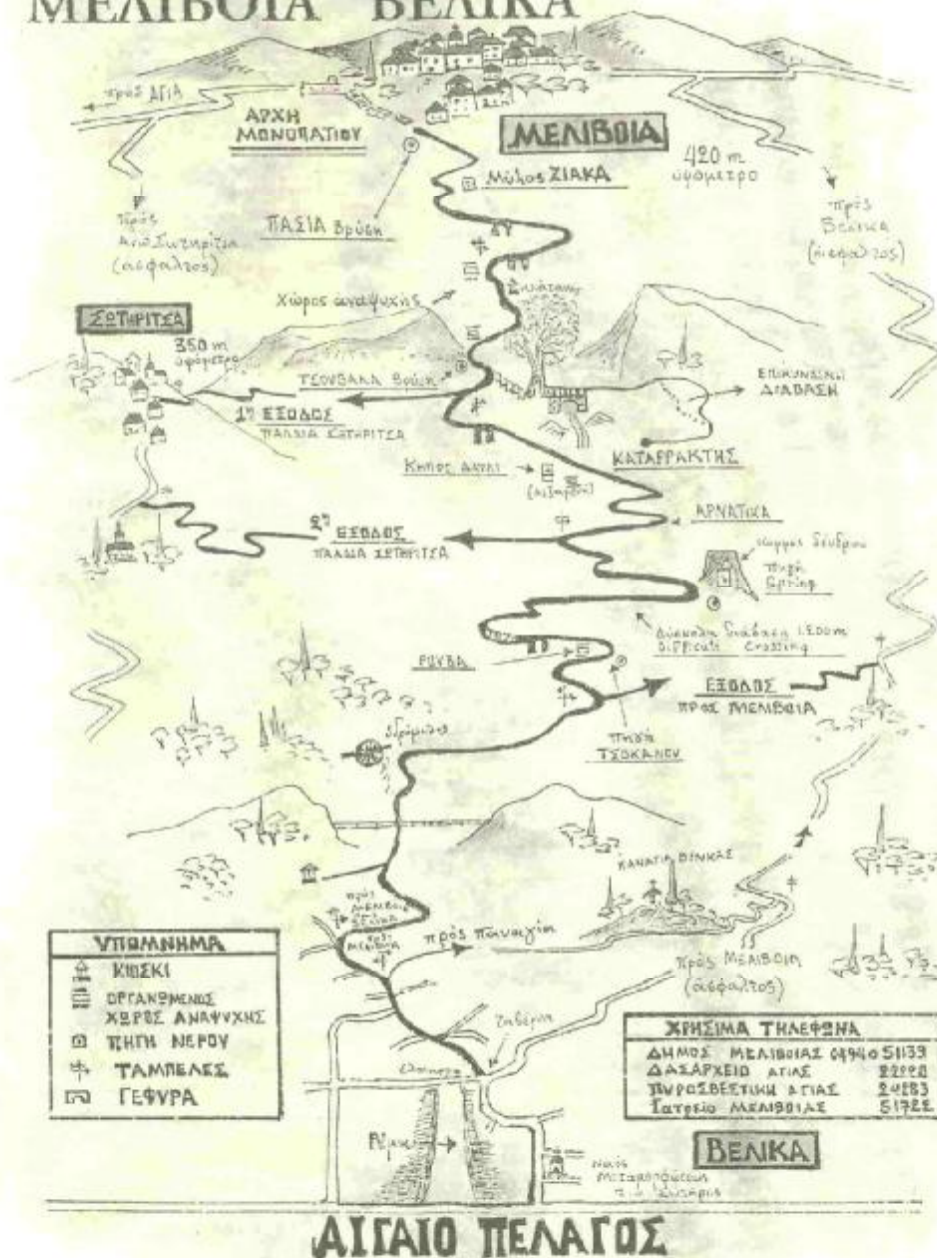
ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

Ολόκληρο το μονοπάτι έχει 8.500μ. και φτάνει μέχρι τη Βελίκα, στη θάλασσα. Μέχρι στιγμής είναι τελειωμένη και εκπαιδευτικά αξιοποιήσιμη απόσταση 2200μ.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του:

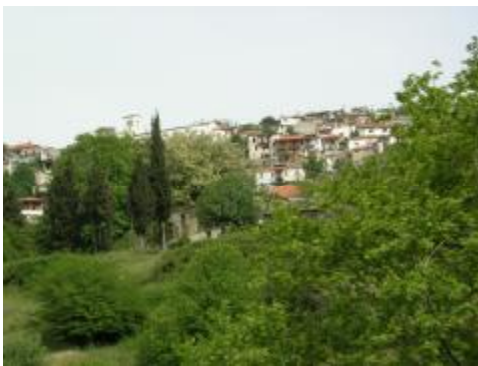
Ενώνει δυο χωριά τη Μελιβοία με τη Σωτηρίτσα και στην απόσταση αυτή περιέχεται ημιδομημένη περιοχή με σύγχρονα, αναπαλαιωμένα και παλιά σπίτια. Ο δρόμος από την αρχή και σε μικρή απόσταση είναι τσιμεντοστρωμένος και στη συνέχεια εναλλάσσεται με χωμάτινο και καλντερίμι. Το ρέμα με τις ξύλινες γέφυρες, τα ξύλινα παγκάκια και τα κιόσκι, οι πέτρινες βρύσες, οι πέτρινοι παλιοί νερόμυλοι, τα ανηφορικά και κατηφορικά σκαλοπάτια προς τον καταρράχτη και ο καταρράχτης αποτελούν σημαντικό κίνητρο για εξερεύνηση και δράση. Ακόμη, η πλούσια βλάστηση στην περιοχή οι καλλιεργήσιμες και ακαλλιεργητες εκτάσεις, καθώς και το παλιό σχολείο της Σωτηρίτσας, στο τέλος της διαδρομής, δημιουργούν μια ξεχωριστή αίσθηση και ένα περιβάλλον κατάλληλο για εκπαιδευτική - βιωματική προσέγγιση, αλλά και για οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΜΕΛΙΒΟΙΑ ΒΕΛΙΚΑ

Πηγή: Έντοπο Δήμου Μελιβοίας

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ

Εικόνα 1. Μια άποψη της Μελιβοίας

Εικόνα 2. Βρύση στην αρχή της διαδρομής

Εικόνα 3. Σήμανση σε ξύλινο ταμπλό

Εικόνα 4. Από τον ασφαλτόδρομο στον χαλικόδρομο

Εικόνα 5. Συλλογή λουλουδιών

Εικόνα 6. Σύγχρονη οικοδομή πλάι στο μονοπάτι

Εικόνα 7. Η γιαγιά επιμένει ευτυχισμένη

Εικόνα 8. Μια στάλαανάσας

Εικόνα 9. Απορροή ομβρίων

Εικόνα 10. Ξύλινο γεφύρι στο ρέμα

Εικόνα 11. Συμπλήρωση ερωτηματολογίου

Εικόνα 12. Συγκέντρωση ποικιλίας λουλουδιών

Εικόνα 13. Με σεβασμό στη φύση

Εικόνα 14. Ώρα για ξεκούραση και κολατσό

Εικόνα 15. Η Ιθάκη της διαδρομής

Εικόνα 16. Τη βρίσκουν άραγε φτωχική την Ιθάκη;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ – ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ – ΣΩΤΗΡΙΤΣΑΣ

(Βιωματική – επικοινωνιακή προσέγγιση)

ΝΟΜΟΣ :
ΣΧΟΛΕΙΟ :
ΤΑΞΗ :
ΑΡ. ΜΑΘΗΤΩΝ :
ΟΝΟΜΑ ΥΠΕΥΘ. ΕΚΠ/ΚΟΥ :

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Η διαδρομή έχει μήκος Μέτρα).

1. Ημέρα / μήνας / έτος / ώρα : /...../ 2005.
2. Αφετηρία Τέρμα
3. Καιρός κατά τη διαδρομή: (Ηλιοφάνεια – μερική νεφοκάλυψη, βροχή – ομίχλη, άνεμος (άπνοια – ασθενής – ισχυρός)

ΔΟΜΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ

(Χρήση γης)

Δασική (ονομάστε όσα περισσότερα δέντρα – θάμνους ή πόες μπορείτε)
.....
Αστική (Υπάρχουν και κατοικίες ή άλλες εγκαταστάσεις στη διαδρομή;).....
.....
Καλλιέργειες (Είδη καλλιέργειας).....
.....

Παρατηρούμε με τις αισθήσεις.

1. Περιγράφουμε και εντοπίζουμε τις πηγές ήχων που ακούγονται:
.....
Ποιος ήχος κυριαρχεί;
2. Περιγράφουμε τα χρώματα και τα αντικείμενα που τα έχουν.....
Ποιο χρώμα κυριαρχεί;.....
3. Βρίσκουμε κάτι που μυρίζει, το περιγράφουμε και χαρακτηρίζουμε τη μυρουδιά του.
.....
.....

4. **I** Κλείνουμε τα μάτια και μαντεύουμε τι είναι αυτό που μας δίνει ένας φίλος μας, χρησιμοποιώντας μόνο την αίσθηση της αφής.
5. – Ψάχνουμε καλά να βρούμε κάτι που τρώγεται αρκεί να το πλύνουμε καλά.

Εντοπίστε ή ρωτήστε να μάθετε αν στην περιοχή υπάρχουν ήμερα ή άγρια ζώα και ποια ;
.....

ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Η διαδρομή είναι φυσική (χωματόδρομος κ.λ.π.) ή τεχνητή (ασφαλτοδρόμος κ.λ.π. ;)
.....
2. Υπάρχουν ρέματα ή ποτάμια; ΝΑΙ
(Αν ναι από πού πηγάζουν και που καταλήγουν;)
3. Υπάρχουν γέφυρες στα σημεία που επισκεφθήκατε ; ΝΑΙ ΟΧΙ
Αν ναι τι είδους γέφυρες είναι (ηλικία , υλικά κατασκευής, σημερινή κατάσταση, έχουν στηρίγματα μέσα στο ποτάμι ή το ρέμα ;)
4. Ποιες είναι οι χρήσεις του νερού στην περιοχή; (άρδευση, ύδρευση, βιομηχανική χρήση κ.λ.π.).
5. Στο τμήμα του ρέματος ή του ποταμού μέσα στο νερό ή σε μικρή απόσταση από την όχθη υπάρχουν κενά πλαστικά ή διάφορα δοχεία από φυτοφάρμακα; ΝΑΙ
ΟΧΙ Αν ναι ονομάστε τα
6. Έχουν γίνει επεμβάσεις (έργα) στο ρέμα ή το ποτάμι;
(ευθυγράμμιση, φράγματα, εκτροπή κ.λπ. ΝΑΙ..... ΟΧΙ.....
7. Υπάρχουν βρύσες στη διαδρομή; ΝΑΙ ΟΧΙ
(Αν ναι τι είδους βρύσες είναι;)
8. Μήπως εντοπίσατε παλιούς νερόμυλους; ΝΑΙ ΟΧΙ
(Αν ναι ποια η κατάσταση τους;)
9. Πως καταγράψατε τη διαδρομή; (Σημειώσεις, φωτογραφική μηχανή, κάμερα)
.....
10. Ιστορικά στοιχεία της διαδρομής:
11. Συμπληρώστε ό,τι άλλο θέλετε:.....
12. Αν βρήκατε κάποιο σημείο στην περιοχή που δε σας άρεσε, όπως το έχουν φτιάξει
ζωγραφίστε ή περιγράψτε πως εσείς θα το φτιάχνατε ή θα θέλατε να είναι:
Περιγράψω ή ζωγραφίζω

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα περιβαλλοντικά μονοπάτια, ως εκπαιδευτική διαδικασία, αντικρούουν τη μονότονη καθημερινότητα της σχολικής ζωής και προϋποθέτουν βιωματική μάθηση. Ως παιδαγωγική λειτουργία, προσβλέπουν στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του ατόμου και στη διάπλαση

ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Ως κοινωνική δραστηριότητα, προβάλλουν ένα νέο κοινωνικό παράδειγμα που στοχεύει στη συμπόρευση του ανθρώπου με τη φύση (Κουτσός Ν., 1995). Όπως είναι γνωστό κάθε πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εκτός από τους γνωστικούς στόχους που θέτει, προσπαθεί κυρίως να ικανοποιήσει ψυχοκινητικούς και συναισθηματικούς στόχους, σύμφωνα με την ταξινόμηση κατά Bloom, (Bloom 1986). Η επιτυχία αυτών των στόχων γίνεται μόνο μέσα από τη βιωματική προσέγγιση του Περιβάλλοντος. Γι' αυτό χρειάζεται να διατίθεται κατάλληλος χρόνος και τόπος. Η ίδρυση και λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης αφενός να επισκέπτονται τόπους με ιδιαίτερα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά και αφετέρου να μαθαίνουν με βιωματικό και ομαδοσυνεργατικό τρόπο. Όμως τα ΚΠΕ δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες όλων των μαθητών. Για το λόγο αυτό χρειάζεται να διαμορφωθούν κατάλληλοι χώροι τους οποίους θα μπορούν να επισκέπτονται οι μαθητές στο πλαίσιο των διδακτικών επισκέψεων. Τέτοιοι χώροι είναι τα περιβαλλοντικά μονοπάτια όπου οι μαθητές παρατηρούν, καταγράφουν, εντοπίζουν προβλήματα, δρουν, χαίρονται, νιώθουν πρωτόγνωρα αισθήματα που τους προσφέρει η επαφή τους με τη φύση και με την ομάδα των συμμαθητών τους. Ένα οργανωμένο περιβαλλοντικό μονοπάτι, εκτός από την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση που προσφέρει, είναι χρήσιμο και για τη διδασκαλία οικολογικών εννοιών όπως τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία ενός οικοσυστήματος και οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους, οι τροφικές αλυσίδες και τα τροφικά πλέγματα. Επιπλέον, ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι μπορεί να αποτελέσει πόλο τουριστικής έλξης στην περιοχή.

Επομένως, καλό είναι και για την περιβαλλοντική εκπαίδευση των πολιτών και για την ανάδειξη της περιοχής, οι διάφοροι τοπικοί, κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί φορείς όπως δήμοι, σύλλογοι, υπηρεσίες, εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.ά., να συνεργαστούν για τη διαμόρφωση περιβαλλοντικών μονοπατιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bruner J.,(1977),Πράξεις νοήματος, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
2. Bloom B.S.,Krathwol D.R., (1986) Ταξινόμια διδακτικών στόχων,Κώδικας,Αθήνα
3. Γεωργόπουλος Α., Τσαλίκη Ε. (1993) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση , Gutenberg, Αθήνα
4. Δήμος Μελιβοΐας, ν. Λάρισας ,(2002) Τουριστικό έντυπο
5. Διεύθυνση Α'θμιας Εκπαίδευσης Ν. Λάρισας,(2002-04) αρχείο Περιβαλλοντικής Εκπ/σης,
6. Καμαρινού Δ.,(1999) Βιωματική μάθηση στο Σχολείο, Ξυλόκαστρο
7. Κουτσός Ν., 1995) Περιβαλλοντικά μονοπάτια, Ιωάννινα
8. ΚΠΕ Κλειτορίας, Μουζακίου, Μακρινίτσας, Σουφλίου, (1999 – 2003), Φυλλάδια δραστηριοτήτων.
9. Παναγιωτίδου Β. (2002) Η μέθοδος «Project» στα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Διεύθυνση Δ/θμιας Εκπ/σης Ν. Λάρισας
10. Παναγιωτίδου Β. (1999) Για χάρη του περιβάλλοντος απαιτείται συντονισμένη δράση της τοπικής κοινωνίας και της τυπικής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,,1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση , Αθήνα.
11. Πετρουλάκης Ν.Β.(1981) Προγράμματα - Εκπαιδευτικοί στόχοι - Μεθοδολογία, Φελέκη, Αθήνα